

Cirkulär migration: win-win-win, loss-loss-loss eller vad?

Per Lundborg

SULCIS och Institutet för social forskning

Invandringsregler i Sverige.

- 1) Grundläggande är den fria rörligheten inom EES. Utvidgningen 2004 och 2007 innebar inga dramatiska effekter.
- 2) Blue Card system i kraft inom EU-länderna.
- 3) Nya regler för invandring från tredje land sedan december 2008.
- 4) Nu diskuteras "***Cirkulär migration***" inom EU. Främja rörligheten inom existerande system.

Cirkulär migration

Ej etablerat begrepp i vetenskaplig litteratur.

Centralt i EU:s diskussioner.

Diskuteras huvudsakligen angående högutbildades utvandring från fattiga länder till rika.

Målsättning:

- Alla ska tjäna på att arbetskraften rör sig ofta mellan länder. Hävdas "win-win-win".
- Undvika "brain drain".
- Återvända till hemlandet utan att förlora rätten att återvända till värdlandet.
- Kunskapsöverföring till hemlandet.
- Gästarbetarsystem med mänskligt ansikte.

Argument för staten att påverka flyttrörelser?

Fattiga länder kan förlora på utvandring av högutbildade (brain drain).

Diskussion om brain drain fördes intensivt under 60- och 70-talet.

Utvandring av högutbildade uppfattades länge entydigt som ett problem.

Efter hand nyanserades bilden:

- 1) Utvandring till välbetalda jobb stimulerar den inhemska högre utbildningen.
- 2) Remitteringar till utvandringslandet.
- 3) Stimulanser av handel.
- 4) Stimulanser av investeringar i hemlandet.
- 5) Kunskap förs tillbaka till hemlandet.

Kortsiktiga förluster av att högutbildade flyttar ut
måste vägas mot dessa långsiktiga vinster.

Ingen sådan studie existerar.

Studier av effekterna på tillgången på
högutbildade.(Beine, Docquier och Rapoport
(2008))

Dvs kommer utvandring av högutbildade att leda
till ökad eller minskad tillgång på högutbildade?

Resultat:

- Utvandringsländernas utbud av högutbildade *ökar* om möjlighet ges att utvandra till rika länder.
- Om högutbildades utvandringskvot fördubblas stiger utbudet av högutbildade med fem procent.
- Inga empiriska belägg för "brain drain" på aggregerad nivå.

Men:

- effekterna på humankapital-bildningen skiljer sig åt mellan länderna.
- I vissa stora länder (Kina, Indien) *ökar* tillgången men i många små länder (södra Afrika, Mellanamerika) *minskar* tillgången efter utvandring.
- I små länder kan förlusterna bli betydande.

Generellt kan sägas:

- Stora fattiga länder:

Högre utbildning stimuleras.

Lägg till: Remitteringar, ökad handel m.m.

Slutsats: Förväntade positiva effekter på stora länder.

- Små fattiga länder:

Minskad tillgång på högutbildade.

Kan motverkas av remitteringar, ökad handel, ökade investeringar.

Slutsats: Inga entydiga resultat för små länder.

Ska regeringar styra migrationen så att den blir mer "cirkulär"?

D.v.s. ska man stimulera utvandrade att flytta många gånger mellan hemland och värdland?

- Om regeringar vill påverka "cirkulariteten" måste man visa att marknaden inte ger en samhällsekonomiskt önskvärd lösning.
- Idag inte kunskap att argumentera för att man behöver reglera, dvs öka rörligheten mer än den rörlighet som marknadslösningen ger.

Effektiv reglering kräver att man för varje utvandringsland vet:

- hur utvandringen påverkar tillgången på högutbildade,
- omfattning av remitteringar,
- hur remitteringarna används,
- effekterna på den internationella handeln,
- effekterna på investeringar,
- effekterna på teknisk know-how m.m.
- hur alla dessa faktorer i sin tur påverkar välfärden,
- hur länge en utvandrad bör vara utomlands innan han eller hon ska återvända till hemlandet.

Slutsats:

- Regeringar kan knappast reglera fram en CM som ger en lösning med högre välfärd än vad en fri marknad ger.

Högkvalitativ högskoleutbildning.

- Stort utflöde p.g.a. bra och specialiserad utbildning.
- Indien utbildar bra IT-ingenjörer vilket ger stor utvandring av ingenjörer.
- Hög utvandring av högutbildade ett kvitto på kvalificerad utbildning.

Världen som en helt fri marknad för arbetskraft och tjänster.

Utan externa effekter maximeras värdet av världens samlade BNP av helt fri rörlighet.

Liksom fri handel och fria kapitalrörelser.

Sveriges nya regler från december 2008 ett steg i rätt riktning.

Denna väg bättre än detaljreglering av cirkulär migration.

Regeringars uppgift kan begränsas till information om arbetsmarknadsläget och om lagar och regler som gäller i värdlandet, hjälpa företag hitta arbetskraft, m.m.

Win-Win-Win?

- Cirkulär migration innebär att migranter flyttar många gånger mellan värdland och hemland.
- Kan denna "frekventa flytt" innebära att alla parter tjänar, vilket hävdas av vissa politiker?
- Tjänar migranten?
- Tjänar värdlandet?
- Tjänar hemlandet?

Antag en läkare som emigrerat från Indien till Norge.

Skulle hon tjäna på att ibland arbeta i Norge och ibland i Indien?

Svar: nej, då lönen i Norge är så mycket högre skulle hennes genomsnittsinkomst falla.

Reskostnaderna höga.

Skulle Norge tjäna på att hon ibland arbetade i Indien?

Svar: nej, då Norge periodvis skulle förlora en högutbildad.

Skulle Indien tjäna på att hon ibland arbetade i Indien och ibland i Norge?

Svar: Kanske. Hon skulle bidra till produktionen. Hon skulle sannolikt föra över viss kunskap till Indien.

Men: Indien skulle förlora remitteringar då hon jobbar i Indien.

- Ingenjörers rörlighet kan ha större effekter på kunskapsöverföring än läkare.
- Handel och investeringar kan påverkas av arbetskraftsrörlighet. Svårt dock att särskilja om arbetskraftsrörlighet påverkar handel/investeringar eller om det är tvärt om.

- Hög rörlighet mellan länder viktig för anpassning vid konjunktursvängningar.
- Men det finns knappast starka argument för staten (eller EU) att styra arbetskraftens rörlighet.
- Statens roll: korrekt information om arbetsmarknadsläget och om lagar och regler.